

ωμάου κλήρου σ. 36.). Ἐν ποίᾳ τινι σχέσει διατέ-
λουν οἱ ἀστυνόμοι πρὸς τὸν Ἀρειαν Πάγον, δὲν δι-
νᾶται ὀρισθῆναι· Πάντως ὅμως δὲν πρέπει νὰ θεωρῶν-
ται ὡς ἀπλοὶ ὑπάλληλοι, ἀλλ' ὅτι ἐν ταῖς προση-
κούσαις αὐτοῖς περιστάσεσι προέδρευον τῶν δικα-
στηρίων.

Δ. Ι. Μαυροφρύδης.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΝΟΜΙ- ΣΜΑΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Α' ΔΕΣΠΟ- ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣ- ΣΑΛΙΑΣ.

— 9 —

Μιχαήλ Α'. Δεσπότης Ἡπείρου
καὶ Θεσσαλίας (α).

Ἐμπρ. Ὁ Δεσπότης Μιχαήλ καὶ ἅγιός τις ἐν προ-
τομῇ, κρατοῦντες ὁ μὲν διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὁ δὲ διὰ
τῆς δεξιᾶς δόρυ, ἐφ' οὗ ὑπάρχει σταυρὸς ἐντὸς κύ-
κλου· ἐν τῇ δεξιᾷ ὁ Μιχαήλ κρατεῖ σκῆπτρον, ὁ δὲ
ἅγιος ἐν τῇ ἀριστερᾷ φέρει ξίφος. Ἐπὶ τοῦ ἐμβλαδὸς
ἀνωθεν, τῆς κεφαλῆς τοῦ Μιχαήλ Μ.

Ὅπ. Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ ἱστάμενος. Ἐπὶ τοῦ
ἐμβλαδὸς Χ.

Κωνσταντῖνος Ἀγγελος Φιλαδελφεύς, συζευχθεὶς
Θεόδωρον Κομνηνὴν τὴν νεωτάτην τῶν θυγατέρων
τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ, ἔσχε πέντε
υἱούς, Μιχαήλ, Ἀνδρόνικον, Ἰωάννην, καὶ δύο Κων-
σταντίνους. Ἐκ τούτων ὁ μὲν Ἀνδρόνικος ἐγέννησεν
Ἰσαάκιον καὶ Ἀλέξιον τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς χρημα-
τίσαντας αὐτοκράτορας Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δὲ
Ἰωάννης ἔσχε τέσσαρας υἱούς, Κωνσταντῖνον, Θεό-
δωρον, Μανουήλ, καὶ Μιχαήλ νόθον. Ὁ Ἰωάννης ἐ-
πωνομαζόμενος πατρώθεν μὲν Ἀγγελος, μητροθεν δὲ
Κομνηνός, προσέλαβεν ὕστερον καὶ τρίτην ἐπωνυμίαν,
τὴν τοῦ Δούκα. Οὗτος εἶχε διορισθῆ ὑπὸ Μανουήλ τοῦ
Κομνηνοῦ στρατηγός καὶ στόλαρχος, ὑπὸ δὲ τοῦ ἀ-
ναψίου αὐτοῦ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου ὠνομάσθη σε-
βαστοκράτωρ. Μιχαήλ ὁ νόθος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου ἐ-

δόθη παρὰ Ἰσαακίου Ἀγγέλου τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ
ἁκαρῆς πρὸς Φριδερίκον Βαρβαρόσσαν αὐτοκράτορα
Γερμανίας, μεταβαίνοντα διὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κρά-
τους εἰς Παλαιστίνην. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεσταλθεὶς
παρ' Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου πρὸς εἰσπραξὶν τῶν φο-
ρων τῆς ἐπαρχίας Μυλάσσης, ἀπεστάτησεν· ἀλλὰ,
μάχῃ νικηθεὶς, προσέφυγε πρὸς τὸν Σουλτάνον τοῦ
Ἰκονίου Ρουκρατῖνον, παρ' οὗ στρατιωτικὴν δυνάμιν
λαβὼν, ἐλεηλάτει τοὺς Μικανδρικούς πόλεις, δεικνύ-
μενος ὡμότερος καὶ φονικώτερος καὶ αὐτῶν τῶν ἀλ-
λοφύλων. Διὰ τῶν τοιούτων πράξεων διήγειρε τὴν
ὀργὴν τοῦ Ἀλεξίου, ὅστις ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ἄνευ ἐπιμονῆς καὶ ἀπατελέσματος.

Ἀλωθείσης δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Λα-
τίνων τῇ 12 Ἀπριλίου 1204, ἐπορεύθη ὁ Μιχαήλ
πρὸς τὸν Μαρκίωνα Βονιφάτιον γενόμενον τότε βα-
σιλέα Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ μικρὸν διατελίσας παρ'
αὐτῷ μετέβη (1204—1205) εἰς Αὐρὸράχιον· ἐκεῖ δὲ
ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ κατέχοντος τὴν πόλιν,
καὶ συναινέσει τῶν κατοίκων ἀνέλαβε καὶ τὴν κυ-
βέρνησιν τοῦ Αὐρὸράχιου ὑπὲρ τὴν προσηγορίαν Δούξ.
Ἐν τῷ σάλῳ δὲ τῶν περιπλοκῶν ἐκείνων ἐξέτεινε τὸ
κράτος τοῦ πρὸς τὴν Ἡπειρον, συμπαραλαβὼν ὑπὸ
τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὰ Ἰωάννινα καὶ τὴν Ἀρταν, καὶ
συνεργεία τοῦ Σγουροῦ ἐκυρίευσεν μέρος τῆς Θεσσα-
λίας καὶ τῆς Αἰτωλίας ὅλης μέχρι Ναυπάκτου καὶ
τῆς Κερκύρας, καὶ ἰδρύσας νέον κράτος ὠνομάσθη Ἡ-
πεῖρου καὶ Θεσσαλίας δεσποτεία. Οὕτω πῶς ἀπο-
καταστάς ὁ Μιχαήλ κραταῖος, ἐγένετο ἐπίφοβος τοῖς
Λατίνοις εἰσβάλλον καὶ λεηλατῶν τὰς χώρας αὐ-
τῶν· καὶ πρὸς μὲν Ἐρρίκον αὐτοκράτορα Κωνσταν-
τινουπόλεως διετέλεσαν εἰς ἀδιάλειπτον σχεδὸν ἔριν,
τὴν δὲ προσδύτερον Γοδωφρέδον de Villehardouin
πρίγκηπα τῆς Ἀχαΐας ἠχμαλώτευσαν αἰφνης ὁμοῦ
μὲ ἑκατὸν ἄλλους ἱππεῖς, οὓς ἐφυλάκισεν καὶ ἐκακο-
ποίησεν.

Ὁ Μιχαήλ ἓνα μόνον εἶχεν υἱὸν καὶ τοῦτον οὐχὶ
γνήσιον ἀλλ' ἐκ παλλακῆς γεγεννημένον, ὅστις ὠ-
νομαζέτο ἐπίσης Μιχαήλ. Βλέπων λοιπὸν αὐτὸν ἀ-
νῆλικα ἐπὶ, καὶ φοβούμενος τὸ ἄωρον τοῦ θανάτου,
παρακαλεῖ Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν αὐτοκράτορα Νι-
καίας, ἵνα ἐκπέμψῃ αὐτῷ τὸν παρ' ἐκείνῳ ὑπηρε-
τοῦντα ἀδελφόν τοῦ Θεόδωρον τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο.
Ἀφίχθεις ὁ Θεόδωρος ἐν Ἡπείρῳ συνέζη μετὰ Μι-
χαήλ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· μετ' οὗ πολὺ ὁμοῦ δολο-
φνεῖται ὁ Μιχαήλ (τῷ 1214) νύκτωρ ἐπὶ τῆς κλί-
νης, ἐνῷ συνεκοιμάτο μετὰ τῆς ἐκυτοῦ γυναικὸς, παρὰ
τινος τῶν ὑπηρετῶν Ῥωμαίου τοῦνομα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιχαήλ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν
ὁ ἀδελφὸς Θεόδωρος, ὅστις δραστήριος ὢν ἀνὴρ ἐ-
πηύξησεν τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ κυριεύσας (τῷ 1222)
τὴν Θεσσαλονίκην, πρωτεύουσαν οὖσαν τοῦ Λατι-
νικοῦ βασιλείου, ἐστέφθη ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκό-
που Βουλγαρίας καὶ ἀνηγερεῖτο αὐτοκράτωρ. Βρα-
δύτερον καταπολεμηθεὶς καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ Ἀσάν
βασιλέως τῶν Βουλγάρων (τῷ 1230) ἤχθη αἰχμά-
λωτος εἰς Βουλγαρίαν, ὅπου καὶ ἐξετεφλώθη. Ὁ Μα-
νουήλ ἐντοσοῦτῳ, ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ

(α) Ὅρα Νικήταν εἰς Ἀλέξ. Βιβλ. γ'. Κεφ. 6. — Γε-
ωργ. Ἀκροπόλιν σ. 14. — Ἑλληνομνημόνα φολλ. δ. σ.
48—50. — Μνημοσύνη, Τεῦχ. ΙΒ'. σ. 266—267.

Θεοδώρου, ἐγένετο κύριος Θεσσαλονίκης καὶ ἤρξεν ἐπὶ δύο ἔτη. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἐκυρίευσεν μέρος τι τῆς πατρικῆς ἐπικρατείας καὶ ὁ τοῦ προαναφερθέντος Μιχαὴλ συνώνυμος υἱὸς· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν πραγματείαν μου παραλείπονται, καὶ μόνον τὴν χρονολογίαν αὐτῶν ἐκθέτω.

Χρονολογικὸς πίναξ τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Θεσσαλονίκης.

Δεσπόζει τῆς Ἠπείρου.

Μιχαὴλ Α'. Ἀγγελοῦ Κομνηνὸς Δούκας.	1204—1214
Θεόδωρος ἀναγορευθεὶς μετὰ ταῦτα αὐτοκράτωρ Θεσσαλονίκης.	1214

Αὐτοκράτορες Θεσσαλονίκης.

Θεόδωρος.	1222—1230
Μανουὴλ ἀδελφὸς αὐτοῦ.	1230—1232
Ἰωάννης υἱὸς Θεοδώρου.	1232—1234
Ὁ αὐτὸς κυβερνήσας τὴν Θεσσαλονίκην ὡς δεσπότης.	1234—1244
Δημήτριος ἀδελφὸς αὐτοῦ.	1244—1246

Δεσπόζει τῆς Ἠπείρου.

Μιχαὴλ Β'. νόθος υἱὸς τοῦ Μιχαήλ Α'.	1230—1267
Νικηφόρος υἱὸς αὐτοῦ.	1267—1293
Θωμᾶς ἀδελφὸς τοῦ Νικηφόρου.	1293—1318

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τοῦ μὲν Θεοδώρου, Μανουὴλ καὶ Ἰωάννου, τῶν αὐτοκράτορευσάντων ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐγνωρίζοντο νομίματα, τῶν δὲ Δεσποτῶν Ἠπείρου οὐδὲν ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε γνωστόν. Ταῦτα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων πάντως, τὰ παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων Θεσσαλονίκης κοπέντα, καὶ πρὸ πάντων ἐκείνα τοῦ Μιχαήλ, τοῦ μὴ ἀρξάντος εἰμὴ δύο μόνον ἔτη, πιθανὸν ἐλογίσθην καὶ οἱ τῆς Ἠπείρου δεσπότης νὰ ἐκοψάν· ὅθεν πρὸ πολλοῦ ἐπεζητοῦν τοιοῦτόν τι, ἐλπίζων ὅτι θάπτεται ἢ βράδιον ἤθελον ἐπιτύχει. Ἐσχάτως Ἠπειρώτης τις κάτοικος Βερατίου μοι ἐκόμισεν νομίματα τινὰ Ἑλληνικὰ τῆς Ἀπολλωνίας, τοῦ Δυρρηνίου καὶ τῆς Ἠπείρου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔτυχεν καὶ τὸ ἀνωτέρω σπουδαῖον καὶ μοναδικὸν τοῦ Μιχαήλ Α' νομίσματος.

Τοῦτο εἶναι ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος, καὶ ὁμοιάζει τὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βυζαντινὰ, πλὴν τῆς ἐργασίας, ἥτις ἔχει ἰδίον τινα χαρακτῆρα ἐκ πρώτης ἀρετηρίας πείθοντα ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν ἐκόπη ἐν Βυζαντίῳ. Ἡ διατήρησις αὐτοῦ, εἰς μὲν τὸ ἔμπροσθεν εἶναι καλλίστη καὶ διακρίνονται ἐντελῶς ἢ τὰ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ τύπος, ἀλλ' εἰς τὸ ὀπίσθεν εἶναι ὁπωσοῦν βεβλαμμένος ὁ τύπος, μὴ φαινόμενος τοῦ ἀγγέλου καθαρῶς ὡς αἱ ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἰκόνες. Ἡ βλάβη δὲ αὕτη δὲν προσήλθε βεβαίως ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν γῆν μακρᾷ διαμονῇ τοῦ νομίσματος, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὴν σπιγρὴν τῆς ἐντυπώσεως μετακινήσεως τοῦ πετάλου. Ὁ τύπος τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἀναφέρεται

εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Δεσπότη· δύναται ὁμῶς νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀπλῶς ὡς ἄγγελος, τότε δὲ ἀνίσταται τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τοῦ Μιχαήλ, ἐπεὶ ἀπίθανον δὲν εἶναι, ἐνῷ μάλιστα ἔχομεν εἰς μαρτύριον πλείστα Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ ἐξαδελφου του, νομίσματα, φέροντα τὸν τύπον τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς ὑπαίναξιν τῆς Ἀγγέλων ἐπωνυμίας τοῦ αὐτοκράτορος.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νομίσμα, εἰμὶ εὐέλπις, θέλει εἶσθαι προδρομὸς ἄλλων μετ' οὗ πολὺ ἀνακαλυφθησομένων νομισμάτων τῶν δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου, ἅτινα θέλουσι συμπληρώσει κενὸν μεγίστης ἀξίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ νομισματολογίᾳ. Ἄν ποτε δὲ εὐτυχῶς νὰ ἀνακαλύψω καὶ ἕτερόν τι τοιοῦτον, προθύμως καὶ πάλιν θέλω δημοσιεύσει αὐτὸ πρὸς γνῶσιν τῶν νομισματοφίλων.

Ἐν Κερκύρᾳ.

Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ.

—o—

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Πετρούπολει αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, ἐξακριβωθείσαν κατὰ τὸ 1852 ἔτος.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ τῆς Ρωσίας βιβλιοθήκη ἀνοίγεται εἰς τὸ δημόσιον τὰς μὲν καθημερινὰς, ἀπὸ τῆς δεκάτης μέχρι τῆς ἐνάτης μετὰ μεσημβρίας· τὰς δὲ κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς τρίτης ὥρας. Διενεμήθησαν ἐντὸς τοῦ 1852 ἔτους, δύο χιλιάδες εἰσητήρια, τῶν ὁποίων ἐγένετο μυριάκις χρήσις.

Παρατηρήθη δὲ ὅτι ἐκ τῶν ζητηθέντων βιβλίων εἰκοσιτρεῖς μὲν χιλιάδες ἦσαν εἰς τὴν βωσικὴν, τέσσαρες δὲ ἢ πέντε εἰς ἄλλας γλώσσας γεγραμμένα.

Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου προχωρεῖ μετὰ πολλῆς ταχύτητος· ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1850 μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1852 ἔτους, κατεγράφησαν διακόσιαι χιλιάδες τόμων. Ὁ κατάλογος τῆς βιβλιοθήκης συντάσσεται τριπλοῦς, καθ' ὕλην, κατ' ἀλφάβητον, καὶ κατὰ τὴν ἐν ταῖς θυρίσι κατάταξιν αὐτῶν.

Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἐπλουτίσθη τὰ μέγιστα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος διὰ πολλῶν ἀρχαίων χειρογράφων ῥωσικῶν, βιβλίων, εἰκόνων, κλπ. ἀγορασθέντων ἀντὶ 150,000 ρουβλίων ἀργυρῶν, ἥτοι ἑξακοσίων ἐξήκοντα καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δραχμῶν. Πλὴν τῆς συλλογῆς ταύτης τοῦ Κ. Πογοδίνου, ἠγοράσθη καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κ. Ροῦ, ἐδωρήθη ἡ τοῦ Κ. Βέργ, καὶ προσελήφθη καὶ μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἑρμητηρίου. Ἐγένετο δὲ ἰδίως φροντίς νὰ συναχθῶσι πρὸ πάντων τὰ ῥωσικὰ βιβλία, ἢ τὰ γεγραμμένα εἰς σλαβονικὴν γλῶσσαν ἐκκλησιαστικὴν, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ξένα συγγράμματα ὅσα διαλαμβάνουσι περὶ Ρωσίας.